

Asia: Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa: Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045**Viite: VNS 7/2025 vp****Unifin lausunto**

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta ”Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045”.

Kansainvälisesti ainutlaatuinen tulevaisuusselontekoperinne ja selonteon valmistelu toimintaympäristöä systemisenä kokonaisuutena katsovana, laaja-alaisena, systemaattisena ja osallistavana ennakointityönä on Suomelle hyvin arvokasta. Toimintatapaa tulee vaalia ja kehittää jatkossakin. Tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysi ja skenaariot toimivat oivana pohjana myös meneillään olevalle korkeakouluvisio 2040 -työlle.

Yliopistot ovat toimijana keskeisessä asemassa luomassa Suomen tulevaisuutta ja kasvattamassa yhteiskuntamme resilienssiä moninaisissa tulevaisuusskenaarioissa. Yliopistot ovatkin avaintoimijoina kaikissa selonteossa tunnistetuissa muutostekijöiden osa-alueissa.

Selonteossa todetaan useassa kohtaa, että koulutus- ja osaamistason nosto on Suomelle kohtalonkysymys. Suomi on jäänyt koulutustasossa jälkeen muista OECD-maista ja Suomen vientiteollisuudessa T&K-työtä tehdään verrokkimaita alemmalla koulutustasolla. Tarvitsemme laadukasta koulutusta ja huippuosajia. Suomen yliopistojen rahoitus laahaa tällä hetkellä muita Pohjoismaita 20-30% jäljessä opiskelijakohtaisessa rahoituksessa.

Unifin näkemyksen mukaan Suomen tulisi tähdätä siihen, että 60%:lla nuorista olisi korkeakoulututkinto ja korkeakoulutus olisi mahdollisimman saavutettavaa ja polut joustavia yksilöiden taustasta riippumatta. Demografisen kehityksen muutos korostaa tarvetta saada koko koulutusketju kuntoon aina varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin. Tämä vaatii erityispanostuksia koulutukseen.

Selonteossa on tunnistettu kiitettävästi myös paitsi TKI-toiminnan merkitys, myös pitkäjänteisen uutta luovan tutkimuksen ja tieteen keskeinen asema. Tieteen vapaus ja demokratia kulkevat käsi kädessä. Unifi yhtyy selonteon näkemykseen: ”Tutkittuun tietoon nojaavan ymmärryksen on säilyttävä yhteiskunnallisen keskustelun, yhteiskunnan kestävän kehittämisen ja innovaatioiden perustana. On puolustettava tieteellisen ajattelun ja tutkitun tiedon asemaa yhteiskunnan kulmakivenä. On varmistettava tutkimustoiminnan riittävät resurssit ja taso tulevaisuuden monialaisiin tarpeisiin sekä kansanväliset yhteydet.”.

Globaalit murrokset ja kiihtyvä teknologiakilpajuoksu vaativat kykyä tuottaa ja hyödyntää tutkittua tietoa. Jotta pääsemme parhaiden mukaan, on Suomella olla tarjota parasta niin

Europan tasolla, kuin globaalistikin. Kansainvälisten osaajien integroituminen Suomeen ja Suomen työmarkkinoille on maallemme kriittistä. Yhdymme selonteon havaintoon: ”Työperäisen maahanmuuton kehittämiseen, ylläpitoon sekä kotoutumiseen on panostettava. Vahvistetaan toimia rasismien ehkäisemiseksi ja hyvien väestösuhteiden ylläpitämiseksi.”.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja